

บันทึกข้อความ

พ.ล.บอ. 1136/62

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการกรม (อธช.) โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๒๐๖๕

คณ. 160A / 4 ส.ค. 62

ที่ สลก ๑๕๔/๖๕๖๖

วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง แนวทางการปฏิรูปภาคการเกษตรในรูปแบบวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ (Mega Farm Enterprise) เพื่อเพิ่มพูนรายได้เกษตรกร

เรียน รองอธิบดี ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่ โดยใช้กลไกการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อยเข้าด้วยกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต ต่อมานายกฤษฎา บุญราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดนโยบายให้จัดทำ “แผนการผลิตทางการเกษตรของประเทศ” ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การวางแผนการผลิตทางการเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมงแต่ละชนิด ตามความต้องการของตลาดหรือการกำหนดโควตาทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมว่าจะทำเกษตรกรรมอะไร จำนวนเท่าไร เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรสมดุลกับความต้องการของตลาด นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการจัดทำแผนการผลิตภาคการเกษตร (Agricultural Production Plan) ภายใต้แนวทาง “การตลาดนำการผลิต” และ “โครงการเกษตรแปลงใหญ่” (Mega Farm) มีความสอดคล้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกันรวมทั้งเป็นการพัฒนาระบบการเกษตรของไทย ตั้งแต่เริ่มต้นการผลิตจนกระทั่งมีผลผลิตจำหน่ายออกสู่ตลาดให้มีศักยภาพก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ รว.กษ. ขอให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการเกษตรแปลงใหญ่ในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ (Mega Farm Enterprise) ที่มีเกษตรกรและภาครัฐรวมทั้งภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกษตรแปลงใหญ่โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรตามแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. องค์การบริหารโครงการที่ครอบคลุมทั้งประเทศ จัดตั้งองค์การบริหารจัดการรูปแบบวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ (Mega Farm Enterprise) ๒ ระดับ โดยในส่วนกลางมอบหมายให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าคณะทำงานโครงการระดับกระทรวง โดยกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการและกรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าต่าง ๆ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนในสังกัดกระทรวงเป็นคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อทำหน้าที่อำนวยการวางแผนและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ สำหรับในระดับพื้นที่จังหวัดให้ใช้โครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด (อ.พ.ก.) ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการทำหน้าที่ขับเคลื่อนโครงการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ในระดับพื้นที่โดยมีเกษตรกรจังหวัดเป็นหน่วยงานเจ้าของโครงการระดับจังหวัด ทั้งนี้ให้ดำเนินการจัดทำโครงสร้างองค์การบริหารโครงการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ เดือนและจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแนวทางการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ที่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมตามขั้นตอนใน ข้อ ๒ - ข้อ ๗ ภายในระยะเวลา ๑๒ เดือนแล้วให้รายงานผลให้ รว.กษ. ทราบทุกระยะด้วย

๒. ลักษณะและขนาดพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่เพื่อประหยัดการลงทุน ขอให้ อ.พ.ก. ประสานงานกับปฏิรูปที่ดินจังหวัดและหรือเกษตรจังหวัดหรือสหกรณ์จังหวัด เพื่อสำรวจพื้นที่ ส.ป.ก. หรือพื้นที่ตามโครงการจัดที่ดินทำกินแห่งชาติ (คทช.) หรือพื้นที่ซึ่งเกษตรกรได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรอยู่แล้ว หรือพื้นที่ซึ่งมีเกษตรกรรวมตัวกันทำเกษตรกรรมในรูปแบบแปลงใหญ่อยู่แล้วหลาย ๆ แปลงในพื้นที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งมีความสมัครใจจะเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ทั้งนี้ควรกำหนดเป้าหมายของโครงการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า ๑ แปลงใหญ่ต่อ ๑ ภูมิภาคตามการแบ่งพื้นที่ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กำหนดไว้ ๖ ภูมิภาค โดยการบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ควรมีขนาดพื้นที่ติดกันรวมแล้วไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ขึ้นไป เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดในการผลิตต่อขนาดพื้นที่ลงทุน (Economy of Scale) ซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนการผลิตลดลง

๓. การเลือกวิธีผลิตให้ได้ผลผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เนื่องจากตลาดสินค้าเกษตรในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรที่เน้นในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยต่อสุขภาพมากขึ้น จึงให้พิจารณาเลือกวิธีการทำเกษตรปลอดจากการใช้สารเคมี (GAP) หรือเกษตรอินทรีย์ (Organic) หรือการทำเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดและสภาพแวดล้อมในพื้นที่และคุณภาพดินตามแผนที่จัดการด้านเกษตรกรรม (Agri-Map) หรืออาจเปลี่ยนการทำเกษตรกรรมข้าซากหรือการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนต่ำไปสู่การทำเกษตรชนิดใหม่ที่เป็นที่ต้องการของตลาด หรือลงทุนน้อยกว่าเกษตรกรรมที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เช่น เปลี่ยนการทำนามาปลูกพืชตระกูลถั่วหรือพืชผัก หรือการลดพื้นที่การปลูกยางพาราไปปลูกกาแฟหรือโกโก้หรือปลูกกล้วยหอมหรือพืชอื่น ๆ แซมในสวนยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้อาจนำความรู้ทางเทคโนโลยี ตลอดจนเครื่องมือและเครื่องจักรสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตเพื่อทดแทนการใช้แรงงาน โดยให้คำนึงด้วยว่าผลผลิตเหล่านั้นต้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งผลิตรวมทั้งกระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ละเมิดกติกาสากลด้วย โดยขอให้ปลัดกระทรวง ประสานกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อร่วมกันจัดวิทยากรมาให้ความรู้กับผู้จัดการเกษตรแปลงใหญ่ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ทราบถึงแนวโน้มความต้องการและราคาสินค้าเกษตรแต่ละชนิดก่อนเริ่มฤดูกาลผลิต

๔. การบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่แบบมีส่วนร่วมที่ทันสมัย ขอให้เกษตรอำเภอ ร่วมกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์จังหวัดรวมกลุ่มเกษตรกรเจ้าของที่ดินเพื่อจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชน ขณะเดียวกันให้คัดเลือกเกษตรกรเจ้าของที่ดินที่มีศักยภาพและมีความต้องการทำการเกษตรเองหรือคัดเลือกบุตรหลานของเกษตรกรเจ้าของที่ดินที่ผ่านการอบรมหลักสูตรเกษตรกรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่หรือประสานงานกับภาคเอกชนในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงมาจัดหลักสูตรอบรมร่วมรู้กับเอกชนโดยเน้นวิธีการจัดการสมัยใหม่แบบเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) หรือขอให้ภาคเอกชนส่งวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรมมาแนะนำวิธีการผลิตและการจัดการธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่ที่ใช้ต้นทุนต่ำและให้ผลผลิตสูง โดยอาจปรับเป็นการทำธุรกิจที่ลงทุนร่วมกันระหว่างเกษตรกรเจ้าของที่ดินกับภาคเอกชนเหมือนการร่วมกันทำนาด้วยการลงแขกเช่นในอดีตหรือให้เอกชนลงทุนโดยออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องจักร หรือแนะนำวิธีการทำเกษตรกรรมสมัยใหม่ ขณะที่เกษตรกรเจ้าของที่ดินหรือบุตรหลานทำหน้าที่เป็นผู้จัดการธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อดำเนินการผลิต

โดยให้สหกรณ์การเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชนรวบรวมผลผลิตขายให้แก่เอกชนหรือนำไปแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตของเกษตรกรแปลงใหญ่ หรือประสานให้ภาคเอกชนมาตั้งโรงงานแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมการเกษตร หรือเปิดเป็นโรงรวบรวมผลผลิตเพื่อติดต่อหาตลาดส่งขายเองหรือวางขายในระบบออนไลน์ เป็นต้น

๕. บทบาทภาคเอกชนในวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ในฐานะผู้ร่วมลงทุนและทำการตลาด มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ติดต่อบริษัทเอกชนกับภาคเอกชนในส่วนกลางผ่านกลุ่มสานพลังประชารัฐ คณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D.๖) เพื่อขอให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือสมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่ในกระบวนการผลิตตามข้อ ๓ และ ข้อ ๔ อาทิ ทำสัญญารับซื้อผลผลิตของเกษตรกรแปลงใหญ่หรือร่วมลงทุนกับเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่หรือขอความร่วมมือให้ภาคเอกชนจัดอบรมวิธีการทำเกษตรกรรมสมัยใหม่และสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจับคู่ทางการค้าเพื่อรับซื้อผลผลิตรวมถึงการให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสมาชิกวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ได้ตัดสินใจเลือกผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตได้ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกด้วย ทั้งนี้ ให้แบ่งปันผลประโยชน์ออกเป็น ๓ ส่วนระหว่างเกษตรกรเจ้าของที่ดิน สหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชน และภาคเอกชนที่มาร่วมลงทุนดำเนินการในกิจการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ให้เป็นไปตามหลักความเป็นธรรมภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

๖. การสนับสนุนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ขอให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร กรมชลประทาน องค์การตลาดเพื่อการเกษตร ฯลฯ ร่วมกันวางแผนและส่งเสริมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการผลิต การคัดเลือกพันธุ์ การจัดการแปลง การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร พร้อมกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงพร้อมทั้งให้วางแผนและสนับสนุนการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างยั่งยืน และประสานงานขอให้องค์การเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่พร้อมช่วยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้วย

๗. การติดตามและประเมินผล ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร่วมกับสถาบันการศึกษา วางแผนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่เป็นรายแปลงเกี่ยวกับผลผลิตต่อไร่ ต้นทุนการผลิต การใช้เครื่องจักรกล ชนิดของพืช ปศุสัตว์ สัตว์น้ำพร้อมระบุสายพันธุ์และข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรสมาชิกธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่ทุกคนและทุกครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการว่ามีรายได้ทั้งในและนอกภาคเกษตร หนี้สิน โครงการอื่นของภาครัฐที่เข้าร่วม ในทุกพื้นที่ ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างฐานข้อมูลและทำการติดตามและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปสู่การขยายผลโครงการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

๘. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ ข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องปรับแนวคิดและมุมมองต่องานด้านการเกษตรเพื่อปรับวิธีการทำงานให้ก้าวทันโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อย่างเข้มแข็งด้วย

ในการนี้ จึงขอให้ รองอธิบดี ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อำนวยการสำนัก/กอง ปฏิบัติตามข้อสั่งการดังกล่าว ทั้งนี้ มอบ ธรบ. วางแผนการดำเนินการเสนอ ภายใน ๑ สัปดาห์ เพื่อนำไปหารือและประสานกับกระทรวง เป็นแผนการปฏิบัติการร่วมกัน และถ่ายทอดให้สำนัก/กอง ให้ปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

(นายทองเปลว กองจันทร์)

อธิบดี

เรียน ผอ.สำนักงาน ผอ.ศูนย์
เพื่อปรับปรุงและพัฒนา
ในพื้นที่สำนักงาน

(นายธีระพล ตั้งสมบูรณ์)

ผส.บอ. - ๕ มี.ค. ๒๕๖๒

เรื่อง แนวทางการปฏิรูปภาคการเกษตรในรูปแบบวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่(Mega Farm Enterprise)เพื่อเพิ่มพูนรายได้เกษตรกร

เรียน ปล.กษ. และอธิบดีกรมทุกกรมหรือหัวหน้าส่วนราชการตำแหน่งเทียบเท่ากรมในสังกัด กษ. รวมทั้งหัวหน้าส่วนราชการ กษ. ในส่วนภูมิภาคหรือหัวหน้าหน่วยงานส่วนกลางที่สำนักงานตั้งอยู่ในภูมิภาคในสังกัด กษ. ทุกหน่วยและผู้บริหารรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนในสังกัด กษ. ทุกแห่ง

ตามที่ กษ. มีนโยบายดำเนินโครงการ เกษตรแปลงใหญ่ โดยใช้กลไกการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อยเข้าด้วยกันเพื่อลดต้นทุนการผลิตต่อมา รมว.กษ.(นายกฤษฎา บุญราช)ได้กำหนดนโยบายให้จัดทำ “แผนการผลิตทางการเกษตรของประเทศ” ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การวางแผนการผลิตทางการเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมงแต่ละชนิด ตามความต้องการของตลาด หรือการกำหนดโควตาทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมว่า จะทำเกษตรกรรมอะไร จำนวนเท่าไร เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรสมดุลกับความต้องการของตลาดนั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการจัดทำแผนการผลิตภาคการเกษตร (Agricultural Production Plan) ภายใต้แนวทาง “การตลาดนำการผลิต “ และ “โครงการเกษตรแปลงใหญ่” (Mega Farm) มีความสอดคล้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกันรวมทั้งเป็นการพัฒนาระบบการเกษตรของไทย ตั้งแต่เริ่มต้นการผลิตจนกระทั่งมีผลผลิตจำหน่ายออกสู่ตลาดให้มีศักยภาพก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

จึงขอให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการเกษตรแปลงใหญ่ในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่(Mega Farm Enterprise)ที่มีเกษตรกรและภาครัฐรวมทั้งภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกษตรแปลงใหญ่โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรตามแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. องค์การบริหารโครงการที่ครอบคลุมทั้งประเทศ: จัดตั้งองค์การบริหารจัดการรูปแบบวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ (Mega Farm Enterprise)
2 ระดับ โดยในส่วนกลางมอบหมายให้ ปล.กษ. เป็นหัวหน้าคณะทำงานโครงการระดับกระทรวง โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการ และมีกรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าต่างๆ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนในสังกัด กษ. เป็นคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อทำหน้าที่อำนวยการวางแผนและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ สำหรับในระดับพื้นที่จังหวัดให้ใช้โครงสร้างคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด (อพก.จ.) ซึ่งมี ผวจ. หรือรอง ผวจ. เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนโครงการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ในระดับพื้นที่โดยมีเกษตรจังหวัดเป็นหน่วยงานเจ้าของโครงการระดับจังหวัด ทั้งนี้ให้ดำเนินการจัดทำโครงสร้างองค์กรบริหารโครงการให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือนและจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแนวทางการบริหารจัดการในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ที่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมตามขั้นตอนใน ข้อ 2-ข้อ 7 ภายในระยะเวลา 12 เดือน แล้วให้รายงานผลให้ รมว.กษ. ทราบทุกระยะด้วย

2. ลักษณะและขนาดพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่เพื่อประหยัดการลงทุน: ขอให้ อพก.จ. ประสานงานกับปฏิรูปที่ดินจังหวัดและหรือเกษตรจังหวัดหรือสหกรณ์จังหวัดเพื่อสำรวจพื้นที่ สปก. หรือพื้นที่ตามโครงการจัดที่ดินทำกินแห่งชาติ (คทช.) หรือพื้นที่ซึ่งเกษตรกรได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรอยู่แล้ว หรือพื้นที่ซึ่งมีเกษตรกรรวมตัวกันทำเกษตรกรรมในรูปแบบแปลงใหญ่อยู่แล้วหลายๆ แปลงในพื้นที่อำเภอ

เดียวกัน ซึ่งมีความสมัครใจจะเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ ก็สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ทั้งนี้ควรกำหนดเป้าหมายของโครงการบริหารจัดการในรูป วิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า 1 แปลงใหญ่ต่อ 1 ภูมิภาคตามการแบ่งพื้นที่ของ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กำหนดไว้ 6 ภูมิภาค โดยการ บริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ควรมีขนาดพื้นที่ติดกันรวมแล้วไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ขึ้นไป เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดในการผลิตต่อขนาดพื้นที่ลงทุน (Economy of Scale) ซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนการผลิตลดลง

3. การเลือกวิธีผลิตให้ได้ผลผลิตสอดคล้องกับความต้องการของตลาด: เนื่องจาก ตลาดสินค้าเกษตรในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรที่เน้นใน เรื่องคุณภาพและความปลอดภัยต่อสุขภาพมากขึ้น จึงให้พิจารณาเลือกวิธีการทำเกษตร ปลอดจากการใช้สารเคมี (GAP) หรือเกษตรอินทรีย์ (Organic) หรือการทำเกษตรแบบ ผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ให้เหมาะสมกับความต้องการของ ตลาดและสภาพแวดล้อมในพื้นที่และคุณภาพดินตามแผนที่จัดการด้านเกษตรกรรม (Agri-Map) หรืออาจเปลี่ยนการทำเกษตรกรรมข้าชากหรือการเกษตรที่ให้ผลตอบแทน ต่ำไปสู่การทำเกษตรชนิดใหม่ที่เป็นที่ต้องการของตลาด หรือลงทุนน้อยกว่าเกษตรกรรม ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เช่น เปลี่ยนการทำนามาปลูกพืชตระกูลถั่วหรือพืชผัก หรือการลด พื้นที่การปลูกยางพาราไปปลูกกาแฟหรือโกโก้หรือปลูกกล้วยหอมหรือพืชอื่นๆ แซมใน สวนยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้อาจนำความรู้ทางเทคโนโลยี ตลอดจนเครื่องมือและ เครื่องจักรสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตเพื่อทดแทนการใช้แรงงาน โดยให้คำนึงด้วยว่า ผลผลิตเหล่านั้นต้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งผลิต รวมทั้งกระบวนการ ผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ละเมิดกติกาสากลด้วย โดยขอให้ ปล.กษ. ประสานกับ กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อร่วมกันจัดวิทยากรมาให้ความรู้กับ ผู้จัดการเกษตรแปลงใหญ่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ทราบถึงแนวโน้มความ ต้องการและราคาสินค้าเกษตรแต่ละชนิดก่อนเริ่มฤดูกาลผลิต

4. การบริหารจัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่แบบมีส่วนร่วมที่ทันสมัย: ขอให้เกษตรกรอำเภอร่วมกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์จังหวัดรวมกลุ่มเกษตรกรกรเจ้าของที่ดินเพื่อจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชน ขณะเดียวกันให้คัดเลือกเกษตรกรเจ้าของที่ดินที่มีศักยภาพและมีความต้องการทำการเกษตรเองหรือคัดเลือกบุตรหลานของเกษตรกรเจ้าของที่ดินที่ผ่านการอบรมหลักสูตรเกษตรกรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่หรือประสานงานกับภาคเอกชนในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงมาจัดหลักสูตรอบรมร่วมรัฐกับเอกชนโดยเน้นวิธีการจัดการสมัยใหม่แบบเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) หรือขอให้ภาคเอกชนส่งวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรมมาแนะนำวิธีการผลิตและการจัดการธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่ที่ใช้ต้นทุนต่ำและให้ผลผลิตสูง โดยอาจปรับเป็นการทำธุรกิจที่ลงทุนร่วมกันระหว่างเกษตรกรเจ้าของที่ดินกับภาคเอกชนเหมือนการร่วมกันทำนาด้วยการลงแขกเช่นในอดีตหรือให้เอกชนลงทุนโดยออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องจักร หรือแนะนำวิธีการทำเกษตรกรรมสมัยใหม่ ขณะที่เกษตรกรเจ้าของที่ดินหรือบุตรหลานทำหน้าที่เป็นผู้จัดการธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อดำเนินการผลิตโดยให้สหกรณ์การเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชนรวบรวมผลผลิตขายให้เอกชนหรือนำไปแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตของเกษตรแปลงใหญ่ หรือประสานให้ภาคเอกชนมาตั้งโรงงานแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมการเกษตรหรือเปิดเป็นโรงรวบรวมผลผลิตเพื่อติดต่อหาตลาดส่งขายเองหรือวางขายในระบบออนไลน์ เป็นต้น

5. บทบาทภาคเอกชนในวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ในฐานะผู้ร่วมลงทุนและทำการตลาด: มอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(สป.กษ.) ติดต่oprสานงานกับภาคเอกชนในส่วนกลางผ่านกลุ่มสานพลังประชารัฐ คณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D.6) เพื่อขอให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือสมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่ในกระบวนการผลิตตามข้อ 3 และ ข้อ 4 อาทิ ทำสัญญารับซื้อ

ผลผลิตของเกษตรแปลงใหญ่หรือร่วมลงทุนกับเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่หรือขอความร่วมมือให้ภาคเอกชนจัดอบรมวิธีการทำเกษตรกรรมสมัยใหม่และสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจับคู่ทางการค้าเพื่อรับซื้อผลผลิต รวมถึงการให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสมาชิกวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ได้ตัดสินใจเลือกผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตได้ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกด้วย ทั้งนี้ให้มีแบ่งปันผลประโยชน์ออกเป็น 3 ส่วนระหว่างเกษตรกรเจ้าของที่ดิน สหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชน และภาคเอกชนที่มาร่วมลงทุนดำเนินการในกิจการวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ให้เป็นไปตามหลักความเป็นธรรม ภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

6. การสนับสนุนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง: ขอให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร (มก.อช.) กรมชลประทาน องค์การตลาด (อตก.) ฯลฯ ร่วมกันวางแนวทางและส่งเสริมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการผลิต การคัดเลือกพันธุ์ การจัดการแปลง การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร พร้อมกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงพร้อมทั้งให้วางแนวทางและสนับสนุนการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างยั่งยืน และประสานงานขอให้ ธกส. สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่พร้อมช่วยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้วย

7. การติดตามและประเมินผล: ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ร่วมกับสถาบันการศึกษาวางแผนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่เป็นรายแปลงเกี่ยวกับผลผลิตต่อไร่ ต้นทุนการผลิต การใช้เครื่องจักรกล ชนิดของพืช/

ปศุสัตว์/สัตว์น้ำพร้อมระบุสายพันธุ์และข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร สมาชิกธุรกิจการเกษตรแปลงใหญ่ทุกคนและทุกครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการว่ามีรายได้ ทั้งในและนอกภาคเกษตร หนี้สิน โครงการอื่นของภาครัฐที่เข้าร่วม ในทุกพื้นที่ ตั้งแต่ เริ่มต้นโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างฐานข้อมูลและทำการติดตามและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการ ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปสู่การขยายผลโครงการฯ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

8. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการ: ข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องปรับแนวคิดและมุมมองต่องานด้านการเกษตรเพื่อปรับวิธีการทำงานให้ก้าวทันโลก แห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การงานโดยยึดหลักข้อสัตย์สุจริตในการทำงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อย่าง เข้มแข็งด้วย

เมื่อ 280900 ก.พ. 62

รมว.กษ.

รองอธิบดี/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้อำนวยการสำนัก,กอง,ศูนย์/หน่วยงานในสังกัด อธช เพื่อทราบและปฏิบัติตามข้อสั่งการท่าน รมว กษ. เวลา 15:29 น ทั้งนี้ มอบ รมว.วาง แผนการดำเนินการเสนอ อธช เพื่อนำไปหารือและประสานกับ กษ เป็นแผนการ ปฏิบัติการร่วมกัน และถ่ายทอดให้สำนัก/กอง/ศูนย์ ใช้ปฏิบัติ ขอทราบผลภายใน 1 สัปดาห์ /อธช.